

af, hvad Pastor Rørdam i Store-Lyngby paa det saakaldte Bennesmøde havde sagt om sand Gudsfrygt og den rette Lydighed, og om, at Børnene reiste sig mod deres Forældre, Tjenere mod Husbonden, og Husbonden vel fastens ogsaa. Det er en daarlige Lektie efter min Mening; den have vi hørt en Gang før, og den er veiet og funden for let, thi der er ingen Mening deri . . .

Formanden: Jeg beklager, at det ærede Medlem benytter saadanne Udtryk.

Berg: Det er Pastor Rørdams Ord, som jeg siger, der ingen Mening er i.

Formanden: I det det ærede Medlem citerede Pastor Rørdams Ord, gjorde han tillige disse Ord til Ministerens. I ethvert Fald maa man ikke lade sine Meninger de konventionelle Former, som kræves ogsaa her i Thinget.

Berg: Jeg tror ikke rettere, end at neppe nogenfinde før i vort Samfund bedre end nu sand Lydighed er fremkommen, idet der nu er et væsentligt Fremskridt med Hensyn til, at Lydighed udgaar af egen indre Overbevisning; den Lydighed, der fremkaldes ved Vilkaarlighed fra Oven, er tilvisse ikke ægte. Jeg skal derfor udtale, at hvad den høitærede Minister end har sagt om Sagen selv, og hvor „mildt, humant og venligt“ han end mener at have behandlet Sagen, saa forandres derfor dog ingenlunde Sagens egentlige Karakter; det forandrer ikke det Kjernepunkt, at han har dømt uden at forhøre. De øvrige politiske Betragtninger kunde maafe være til Fryd for Nogle her i Salen, men jeg tror dog ikke, at det store Flertal finder disse Principer videre holdbare.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet: Jeg skal ikke indlade mig paa de mange vidtløftige Udviklinger, som det ærede Medlem er fremkommen med, da det ikke forekommer mig, at de i et eneste Punkt berøre det, der er det Væsentlige her, eller berøre de Kjendsgjerninger, som jeg har fremsat, og som jeg kan bevise. Jeg maa væsentlig her indskrænke mig til at gjentage for det ærede Medlem, at Lærer Andersen var til Stede og blev konfronteret med 6 Vidner, og at deres Forklaring gjensidig blev holdt over for hinanden, inden de 6 Vidner i hans Paahør afgave Lovens Ed. Han har saaledes været bekendt med de Udsagn, som de have afgivet. Naar dernæst det ærede Medlem til min Overraskelse søger at svække Betydningen af det Forhør, der er optaget over Lærer Andersen, og gjør en Indsigelse mod Politiretten, som jeg visstnok ikke havde ventet at høre her, saa maa jeg maafe tillade mig at oplæse af Forhøret selv, hvad der staar om det, som Lærer Andersen hørte under Bestmaaltidet: „Paa Spørgsmaal, om han ikke

havde hørt, at Farmaceut Hansen opfordrede ham til at erklære, hvad han mente, med de Ord: „for ham, der kalder sig Konge“, svarer han, at han vel hørte denne Opfordring, men at han ikke fandt sig foranlediget til at indlade sig i nogen Diskussion herom med Hansen, da han var sig bevidst ikke at have sagt Noget, der paa nogen Maade var fornærmeligt mod H. S. Majestæt Kongen, da han, der allerede to Gange havde hørt Ordet, ikke vilde forlange det tredje Gang, fordi der var Flere, der vilde tale. Han tilføjer, at, efter hvad der senere er sagt ham, skulde Farmaceut Hansen tænke Gange have opfordret ham til at erklære sig over, hvad han havde sagt; men han forsikrer, at han kun har hørt det een Gang. Efter derpaa at være foreholdt de Oplysninger, der under Forhøret vare tilveiebragte om, at Skolelærer Andersen i sin Staaftale for Kongen har brugt de Ord: „for ham, der kalder sig Konge“, vedbliver han gjentagende Gange at benegte at have brugt denne Udtalelse, uden at han dog er i Stand til at sige, i hvilken Form han indledede Staaften. Sige saa lidt vil han kunne erindre eller kan erkjende, at han i sin Tale har yttret, „at Ventre nok kunde naae sit Maal, naar den Mur, der omgav Kongen, blev sprængt“; og uagtet det foreholdtes ham, at Forklaringen var afgiven under Eds Tilbud, og at det saaledes kunde bevises, hvad han havde sagt, vil han dog ikke gjøre nogen Forandring i sin en Gang afgivne Forklaring. Denne Protokolen saaledes tilførte Forklaring blev forelæst for Skolelærer Andersen, der erkjendte den for at være overensstemmende med den af ham afgivne. Han blev derpaa dimitteret og Forhøret sluttet til Beskrivelse.“ Jeg vil nu spørge, om der kan være mindste Tvivl om, at Lærer Andersen har hørt det, og at den Paastand er modbevist, som er fremsat af det ærede Medlem, at ikke et eneste Ord i hans Artikel i „Morgenbladet“ er urigtigt.

Berg: Jeg skal bemærke, at naar denne Protokol er oplæst for Andersen, og han skal have erklæret den for rigtig, maa det være sket hen paa Aftenen, efter at han Kl. 10 om Formiddagen har faaet Tilføjelsen. Hans Erklæring om sin Forklaring i Retten er i Overensstemmelse med mine før nævnte Udtalelser, men det maa erindres, at den Dags Anstrengelse saaledes havde virket paa ham, at han var aldeles overanstrengt af hele Forholdet. Han erklærede i Retten, overensstemmende med de private Skrivelser her, at han, da Hansen første Gang interpellerede ham, ikke hørte det, men blev vel vidende om det senere. Det er ikke første Gang, at man, naar man endelig en Gang bliver bekendt med Protokollen, da ser, at Protokollens Ordlyd eller Tilførsel ikke er fuldstændig nøiagtig stemmende med det, der er foregaaet i Retten. Det er som sagt ikke første Gang, og det er det, som her ligger for i de to